

**МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ
РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ**

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІЛОРУСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (БІЛОРУСЬ)
КЛАЙПЕДСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ЛИТВА)

МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ

Збірник наукових праць

Житомир
2020

УДК 338.43.01 (477): 504
М20

Рекомендовано до друку рішенням ради ННІ економіки та агробізнесу Поліського національного університету, протокол № 4 від 24 жовтня 2020 р.

Редакційна колегія

Скидан О.	доктор економічних наук, професор
Саблук П.	академік-секретар НААН, доктор економічних наук, професор
Жудро М.	доктор економічних наук, професор (Білорусь)
Жуковскис Я.	доктор наук, професор (Литва)
Раманаускас Ю.	доктор наук хабілітований, професор (Литва)
Галушко З. І.	доктор економічних наук, професор
Кропивко М.	академік НААН, доктор економічних наук, професор
Дацій Н.	доктор наук з державного управління, професор
Ходаківський Є.	доктор економічних наук, професор
Якобчук В.	кандидат економічних наук, професор
Швець Т.	кандидат економічних наук, доцент
Данкевич В.	доктор економічних наук, доцент
Литвинчук І.	доктор економічних наук, доцент
Плотнікова М.	кандидат економічних наук, доцент
Сокальський С.	кандидат економічних наук

М20 **Механізми управління розвитком територій: зб. наукових праць.**
Житомир: Поліський національний університет, 2020. 320 с.

До збірника ввійшли матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Механізми управління розвитком територій», присвячених розв'язанню актуальних проблем регіонального розвитку та формування пропозицій щодо самозабезпечення, підвищення стійкості місцевих громад до зовнішніх чинників.

Для науковців, керівників та спеціалістів суспільного сектора, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, усіх, хто цікавиться проблемами регіонального розвитку, особистості, суспільства та екологічного господарювання.

Збірник виготовлено з оригіналів доповідей авторів. Відповідальність за точність викладених у збірнику матеріалів несуть автори.

Роздруковано з оригіналу-макета замовника.

© Поліський національний
університет, 2020

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

*Глічченко Т. І., магістрантка,
Поліський національний університет, Україна*

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Одним із найважливіших стратегічних завдань аграрної політики України є поступовий перехід від агропромислового комплексу до екологічно безпечного рівня розвитку сільського господарства, але цей напрям не повністю розвинутий, а в більшості регіонів екологічна ситуація досить неоднорідна. Поряд з катастрофічно забрудненими територіями існують райони, де екологічні показники знаходяться в нормі. Є проблеми, пов'язані зі збереженням родючості ґрунтів і запобіганням забрудненню земель, зношеністю основних фондів, з якістю товарів на споживчому ринку.

Розвиток виробництва екологічної продукції відбувається не тільки на фермах з органічними технологіями. Активну участь у цьому беруть вчені-аграрники, економісти, екологи, які проводять широкі наукові дослідження, присвячені спеціальним аспектам ведення органічного сільського господарства (методологія досліджень економістів в основному вибудовується на зіставленні результатів діяльності ферм з екологічними і інтенсивними технологіями).

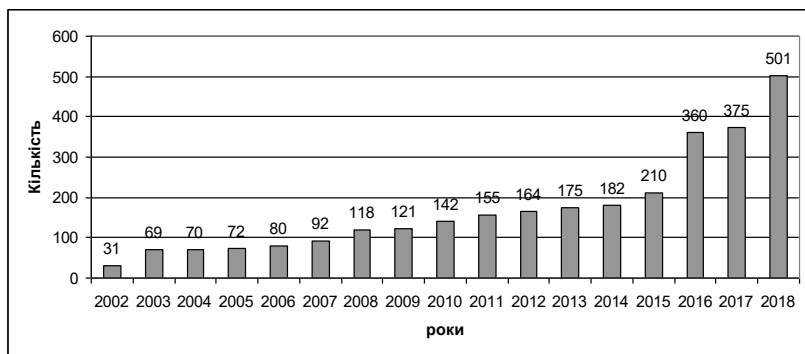
Питання теоретико-методологічного обґрунтування конкурентоспроможності продукції, зокрема, сільськогосподарського виробництва широко висвітлено у працях таких вчених, як С. Кваша, Л. Шульга, які досліджували основні конкурентні ознаки продукції в умовах глобалізаційних процесів. Проблема розвитку екологічної складової аграрного виробництва присвячена значна частина наукових праць вітчизняних економістів, а саме: С. Беляєвої, В. Борисової, Л. Мельник, В. Павлова, Н. Хмарової, О. Чигрин, О. Шубравської та інших. У працях науковців досліджено проблеми, пов'язані з теорією та методологією шляхів покращення конкурентоспроможності органічної продукції: розглянуто види, рівні, чинники, етапи, стратегії, критерії та інші субкатегорії. Разом з тим чимало аспектів залишається не розкритими. Поглибленого аналізу, уточнення, узагальнення та вдосконалення потребують причинно-наслідкові зв'язки, існуюча теоретико-методологічна база, основні чинники, що впливають на досліджуваний процес, специфіка його реалізації на різних ринках.

Основний матеріал. У країнах світу розвиток ринку екологічно чистої продукції і технологій є одним з найбільш перспективних напрямків забезпечення якості та конкурентоспроможності товарів, особливо в умовах сталого розвитку сільських територій.

Країни Європейського Союзу встановили додаткові заходи підтримки підприємств, що займаються виробництвом екологічно чистих продуктів. Ці заходи передбачені на різних рівнях - загальноєвропейському, державному і муніципальному. До них відносяться дотації і субсидії. Крім того, держава надає допомогу в проведенні наукових досліджень, в тому числі в галузі екологічного сільського господарства.

Виробництво екологічно чистої продукції прийнято розглядати як потенційно конкурентоспроможний сегмент українського аграрного ринку. З метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняної аграрної продукції існує потреба в об'єктивному обстеженні (можливо - сертифікації) ґрунтів земель сільськогосподарського призначення.

Органічне агровиробництво – найперспективніша нині модель розвитку сільського господарства та сільських територій [1]. Офіційні статистичні огляди IFOAM підтверджують, що якщо в 2002 р. в Україні було зареєстровано 31 господарство, що отримало статус «органічного», то в 2018 р. нараховувалось вже 501 органічних господарства, а загальна площа сільськогосподарських угідь, на яких ведеться органічне виробництво, склала 309100 га [2], (рис. 1).

Рис

Рис. 1. Кількість сертифікованих органічних господарств в Україні
Джерело: за даними IFOAM та Федерації органічного руху України

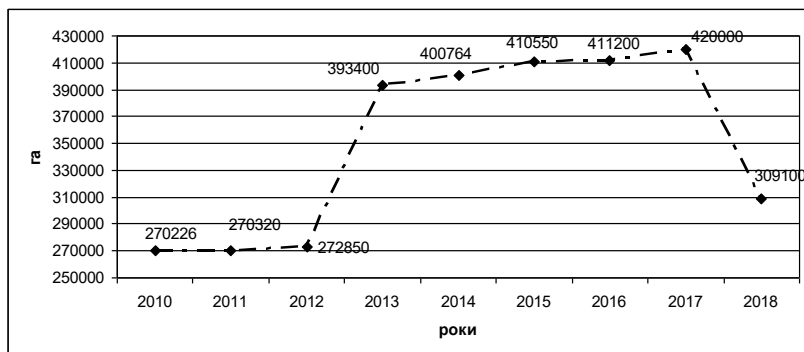
Більшість українських органічних господарств розташовані в Київській, Одеській, Херсонській, Полтавській, Вінницькій, Закарпатській, Львівській, Житомирській областях. Українські сертифіковані органічні господарства – різного розміру – від кількох гектарів, як і в більшості країн Європи, до декількох тисяч гектарів сільськогосподарських угідь [2].

Конкурентоспроможність екобезпечної продукції на ринку залежить від таких умов:

- системи контролю за якістю сільськогосподарської продукції на всіх етапах виробничого і маркетингового процесу;

- розробки і запровадження стандартів на продукцію АПК відповідно до міжнародних вимог;
- контролю за технологічним процесом виробництва продукції;
- розвитку інфраструктури та вдосконалення законодавчої й нормативної бази; • належного інформаційного забезпечення;
- урахування економічних та екологічних методів управління якістю продукції;
- використання новітніх технологій та вдосконалення параметрів упаковки і маркування продукції [3].

Більшість українських органічних господарств розташовані в Київській, Одеській, Херсонській, Полтавській, Вінницькій, Закарпатській, Львівській, Житомирській областях. Українські сертифіковані органічні господарства – різного розміру – від кількох гектарів, як і в більшості країн Європи, до декількох тисяч гектарів сільськогосподарських угідь [2] (рис. 2).

РиР

Рис. 2. Загальна площа органічних с.-г. угідь в Україні

Джерело: за даними ІФОАМ та Федерації органічного руху України

Як вказує досвід останніх років в Україні відбулася активізація конкурентної політики, однак частка монопольного сектора економіки у ВВП сягає ще більш ніж 40% (нормальним вважається рівень 10–12%), тому говорити про сприятливі умови конкуренції на ринку екобезпечної продукції не доводиться. Серед основних стримуючих факторів економісти називають: утрудненість доступу до капіталу; низькі стимули до інвестицій; нерівні умови конкуренції; низький рівень якості управління на підприємствах; недостатній рівень інтеграції у світову економічну систему; недостатня гнучкість ринку праці [3].

Сучасна практика конкурентоспроможності екологічно чистого сільського господарства демонструє реальні приклади того, як підвищити економічну, соціальну та екологічну сталість сільських територій. Уряди

на локальному та національному рівнях повинні використовувати органічне сільське господарство як стратегію сталого розвитку сільських територій [1].

Висновки та пропозиції. Для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів було б корисно розробити кроки, які б знижували витрати і підвищували конкурентоспроможність українського виробництва як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках.

Список використаних джерел:

1. Милованов Є. Значення органічного сільського господарства у системі розвитку сільських територій. Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК. 2018. № 25. С. 87–98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2018_25_20
2. Офіційний веб-сайт Федерації органічного руху України. URL: <http://www.organic.com.ua>.
3. Сава А. П., Сидорук Б. О. Конкурентоспроможність екологічно безпечної сільськогосподарської продукції в контексті сталого розвитку сільських територій. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 1. С. 180–186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2013_1_41.